KÜFÜR

(gerçeği örtmek, nankörlük, inkâr)

Küfr ve kefir kökünden kelimeler Kur'an'da yaklaşık 550 kez kullanılmıştır. Bunların en büyük kısmı (230 civarında) fiildir. Bu kullanımı 130 küsurla (tekil ve çoğul halde) kâfir (küfre sapan) kelimesi izler. Bu tablonun ifade ettiği ilk mâna, küfrün oluş bünyesinde güçlü bir faaliyet olduğudur.

Küfr ve kefir, örtmek anlamındadır. Kişileri örtüp gizlediği için geceye, tohumu toprakta gizledikleri için çiftçilere, yıldızları örtüp gizlediği için Güneş'e, Güneş'i örttükleri için bulutlara eski Arapça'da kâfir (örtüp gizleyen) denirdi. Kur'an, ziraatçiler anlamında, bu kâfir kelimesinin çoğulu olan küffâr kelimesini Fetih suresinin son ayetinde kullanmıştır.

Kur'an'da da küfürden türeyen tüm kelimelerde, örtmek anlamı, hareket noktasıdır. Günahı örtüp kapatan şey ve davranış anlamında **kefaret** ve günahı kapatmak anlamında tekfir kullanılır. Tanrısal faaliyetlerden biri de tekfirdir. (5/65; 4/31; 29/7; 2/271)

Küfür kelimesi, Kur'an terminolojisinde son yerini, imanın zıddı bir kavram olarak alır. Nitekim biz, küfürle ilgili ayrıntılara girmek yerine, eserimizin iman maddesinin iyi tetkik edilmesini önereceğiz. Çünkü Kur'an, imana yüklediği tüm anlamların zıtlarını küfre yüklemiştir. Esasen, küfür de olumsuz kutupta bir imandır. Göğüsler iman için açıldığı gibi küfr için de açılır. (16/106)

Küfre sapana kâfir (çoğulu: küffâr, kâfirûn, kefere) diyor Kur'an. Kâfir, müminin zıddıdır. Kâfir, gerçeği örten, nimeti saklayıp inkâr eden kişi demektir.

Küfür, şirk de dahil, tüm sapıklıkları kuşatan çok genel bir çer-

çevedir. Ancak bu geniş çerçevenin insan kurtuluşunu ebediyen engelleyen musibet kısmı, şirktir. Kur'an, küfrün şirk türü dışında kalanlarının Allah tarafından affedilebileceğini, şirkin ise bu af çerçevesinin dışında tutulduğunu açıkça belirtir, (bk. burada, Şirk mad.)

O halde, Kur'an'ın 'kâfir olarak ölenlerin cehennemde kalacaktan' yolundaki beyanlarını (bk. 47/34; 3/91; 4/18, 2/161; 5/36) bu inceliği dikkate alarak değerlendirmek gerekir. Esasen, Allah'ın varlığına iman edenlerin ebedî azap içinde kalmayacakları Kur'an'ın temel kabullerinden biridir.

Küfür, varlık ve oluştaki güzelliği, mükemmelliği, nimet ve lütfü görmeme, görmezlikten gelme illetidir; bir fıtrat nankörlüğüdür. Küfrün esası, gerçeği çarpıtmaktır. Gerçeği çarpıtmak kavramı içine girecek her şey küfürdür. Mesela, gönülleri Allah'a saygıyla dolu olduğu halde Allah'ın elçisi olan Hz. İsa'ya 'Allah'ın oğlu' diyen, Allah'ı, teslisin üç unsurundan biri sayan birçok kilise mensubu bu yüzden küfre bulaşmıştır, (bk. 5/17, 72, 73) Kur'an birçok ayetinde küfrü 'Allah'ın ayetlerini örtmek, Allah'a varılacağını görmezlikten gelmek' (bk. 3/4, 70, 101; 5/10, 86; 18/105; 19/77; 29/23) sapıklığı olarak gösterir ki, bizim gerçeği çarpıtmak dediğimiz şeyin ta kendisidir.

Allah'ın ayetlerini çarpıtma kavramı içine tabiat kanunlanna karşı çıkma, onları inkâr etme de girer. Çünkü o kanunlar da Allah'ın ayetleridir. Bundan da anlaşılır ki, tarih içinde dine hizmet, Allah'a yaranma adı altında sergilenen akla, ilme, gerçeğe, yaradılışa ters bir yığın davranış, fatura başlıktan ne olursa olsun, en zehirli küfürler olarak tescil edilmelidir.

Kur'an'a göre, küfrün en sık belirişi, insanın nimetleri inkârı, yani nankörlüğüdür. Ve Kur'an, insanın bu yanını ifadeye koyarken nankörlüğü onun yaradılışında bulunan bir olumsuzluk halinde belirliyor ve insana küfr kökünden türeyen kefûr (çok nankör) kelimesini sıfat yapıyor: "Şu bir gerçek ki insan tam bir nankördür." (Hac, 66) Ve: "Şu bir gerçek ki insan açık ve ileri derecede bir nankördür." (43/15; 14/34. Ayrıca bk. 22/38; 31/32; 34/17; 35/36)

Kur'an, nankörlük illetinden kurtulma bahtiyarlığının çok az insana nasip olacağını da açıkça söyler, (bk.17/ 89; 25/50)

Kefûr (nankör), şeytanın da temel sıfatlarından biridir, (bk. 17/27)

Nimetlere nankörlük (küfrân-ı nimet), nimetin eksilmesine ve azaba sebep olur. Küfrânın zıddı olan şükran (şükretmek) ise nimetlerde artışa yol açar. Yaratıcı'nın buyruğu şudur:

"Eğer şükrederseniz, ben de sizin için mutlaka artıracağım. Ve eğer nankörlük ederseniz hiç kuşkusuz, benim azabım çok çok şiddetlidir." (İbrahim, 7. ayrıca bk. 27/40; 31/12)

Küfrâna karşı böyle sert bir tavır takınılması sebepsiz değildir. Kur'an, küfrün her türünde nankörlükle, yalanlamanın beraber bulunduğuna dikkat çeker. (bk. 57/19; 64/10; 84/22; 85/19) İmandaki tasdik ve itiraf, burada yerini inkâr ve yalanlamaya bırakmaktadır. Yaratıcı'yı öfkelendiren de budur. Kendisine 'şah damarından daha yakın olan' Yaratıcı'yı yok farzetmek, insanın onuruna yakışmamaktadır. Bunun içindir ki Kur'an küfre sapanları sağır dilsiz ve körlere benzetmektedir, (bk. 2/171) İş bununla da bitmez. Şuur ve iman nimetini teperek hayvanlaşan bir varlığın hayvanlığı elde etmek gibi bir şansı olamaz. Böyle birisi, hayvandan daha aşağılara iner ve hayvanların en kötüsü, en zararlısı olur:

"Şu bir gerçek ki, Allah katında hayvanların en şerlisi küfre sapıp da imana gelmeyenlerdir." (Enfâl, 55)

Hal böyle olunca küfür ehlinin sahip bulunduğu dünya imkân ve nimetlerine bakarak onların kemal ve mutluluğuna hükmetmek yanlıştır. Kur'an bu gerçeğe birçok yerde dikkat çeker:

"Küfre sapanların öyle belde belde dolaşmaları seni sakın aldatmasın." (Âli İmran, 196)

"Küfre sapanlar, onlara süre tanımamızın kendileri için hayırlı olduğunu asla düşünmesinler. Onlara, biraz daha günah işlesinler diye süre veriyoruz. Yere geçirecek bir azap var onlar için." (Âli İmran, 178)

"Küfre sapanlar sakın öne geçtiklerini düşünmesinler. Onlar bizi âciz bırakamazlar." (Enfâl, 59)

Küfre sapanların ürettikleri, şiddetli bir rüzgâr tarafından er geç silinip süpürülecek küllere benzer. (14/18) Onların dualarının da karanlıktan öte bir şey getirmez. (13/14; 40/50)

Ne yazık ki, işin esasını göremeyen küfür mensupları bir kuruntu, bir kasılma, bir büyüklük psikozu (bk. burada, İstikbâr mad.) içindedirler, (bk. 38/2)

Küfür ehlinin sayısız nimete nankörlük içinde bulunmaları Allah'ın onlara karşı tavrını şiddetlendirmiştir. Allah onları dostluğuna kabul etmiyor. Oysaki iman ehli, Allah'ın dostları olarak anılıyor. Allah da kendisini onların dostu olarak gösteriyor. (47/11) Allah, kâfirleri sevmediğini de belirtiyor. Onların gönüllerine dostluk duygusu yerine korku yerleştirilmiştir, (bk, 2/276; 3/32, 151; 30/44) Hal böyle olduğu içindir ki, müminler de küfre sapanları dost edinmemelidirler. Onlardan ancak birbirlerine dost olur, müminlere değil. (3/28; 4/139, 144; 8/73)

Muhammedi müminler, küfre sapanları gönül dostu edinemedikleri gibi, onlara arka çıkma, destek verme yönüne de asla gidemezler. (28/86) Hele onları yönetimin başına getirmek, bir müminin onuruyla asla bağdaşmaz. Onlarla mücadele etmek gerekir. Ve bu mücadelede onlara şiddetli davranmak da esastır. (9/73; 25/52; 48/29) Mümin; dinini, inancını eğlenceye alan ve Allah'ın nimetlerini inkâr ve nankörlük yolunda kullanan (14/28), 'nimetlerden yararlanıp yemede içmede hayvanları andıran' (47/12) bir topluluğa ne dost olabilir ne de güvenebilir. (5/57) Onlara güvenenler, yüzüstü bırakılırlar. (3/149) Mümin; küfrün alay konusu ettiği iman kardeşlerine onur ve güç, kâfirlere ise zillet ve eziklik getirici olmalıdır. (5/54)

Kur'an, küfre sapanları iç dünyaları, duyularüstü idrakle ilgileri açısından da ele almıştır. Onların kalplerinin mühürlü olduğundan bahsedilir ve bu tespit birçok surede tekrarlanır. (2/6-10; 7/104; 63/3)

Allah'ın sayısız nimetine açıkça nankörlük eden küfür ehli, Allah'ın gazabına, lanetine uğramış (2/89, 90; 16/106), Allah'ı kendilerine düşman etmişlerdir. (2/98) Böyle olunca, onların küfür içinde bocalamalarına üzülmek doğru değildir. (3/176; 5/41, 68)

Küfre sapanlar zalimdirler (2/254) ve zalimler düşmanlığa müstahak biricik hedef olarak gösterilmiştir, (bk. burada, Zulüm mad.) Tâğut uğruna savaşan (4/76) ve mallarını Allah yolundan alıkoymak için harcayan (8/36), Allah'ın indirdiği ile hükmetmeyen (5/44), iman ehline gelen gerçeklere sırt dönen bir zümreye sevgi ve güven (meveddet) beslemek, destek vermek akıl işi değildir. (60/1) Bunlar iflah etmeyecek bir zümredir, (bk. 23/117; 28/82) Esasen onlar, Allah'ın yardım ve nimetinden ümitlenmeyen bir topluluk olduklarından, (12/87) kendilerince istenmeyen şeyi onlara vermeye kalkmak yanlış bir tutum olur.

Küfür bahsine son vermeden önce birkaç noktaya daha değinmek istiyoruz:

Kur'an, bir üslup mucizesiyle bize gösteriyor ki, küfür odakları, ürettikleri teknolojinin ortaya çıkardığı bunalım, sıkıntı ve felaketleri, kıyamete kadar göğüslemek zorunda kalacaklardır. Ra'd suresi 31. ayette ifadeye konan bu gerçeği daha yakından tanımak için eserimizin Sınâat maddesi okunmalıdır.

Küfür ehlini belirlerken Kur'an'ın salih amel anlayışıyla kurtuluş için esas aldığı yeterlilik şartlarını göz önünde bulundurmak gerekir. Geleneğin her 'kâfir' dediği, burada açıkladığımız anlamda kâfir olarak alınmamalıdır. Hatta bazen bunun tam tersi doğru olmaktadır: Geleneksel dinciliğin 'kâfir' dediği birçok insanın gerçek mümin olduğu bilinmektedir. Geleneksel dincilik, ona buna hiç durmadan 'kâfir' diye saldırırken, esasında başkalarının vücut aynasında kendi habis varlığını seyretmektedir. Ama bunun farkında değildir. Çünkü aklını işletmemektedir. Aklını işletmediği için de, Allah'ın fermanı gereği, üstüne sürekli pislik inmektedir.

Kur'an, küfür ehliyle mücadeleyi esas almakla birlikte, zaman ve şartların durumuna göre onlara "Sizin dininiz sizin, benim dinim benim" (Kâfirûn suresi) diyerek kenara çekilmeyi de geçerli saymaktadır. Seçim, iman sahiplerinin, içinde bulundukları duruma göre, bizzat onlar tarafından yapılacaktır.